

Iñaki Soto

«Kazetaritza guztia politikoa da»

Filosofo bat egunkariko zuzendari, bertsolari bat elkarriketatzailer... Gora euskal kazetaritza!

SUSTRAI COLINA

Argazkiak: Dani Blanco

Iruindarra, familia internazionalista ezkertiar eta abertzale batekoa, udal ikastolan ibilia... Ez da artikulua hasiera txarra.

Iruñea oso herri *makarra* izan da, musikalki, politikoki... oso bipolarra. Batetik, Opus Dei-ren indargune handi bat dago, ez dakit zenbat preso politiko bestetik, eta gatazka oso nabarmena da. Agian euskaldunen eta espainolen arteko segregazioa beste toki batzuetan baino handiagoa da, eta horrek konfrontazioa beste modu batera bizitzea dakar. Gu Zaragozarako errepidean bizi ginen, hegoaldera begira, eta gure blokeko hamasei familietatik bi baizik ez ginen ikastolara joaten. Hori gutxi ez eta ikastola pribatuaren eta publikoaren arteko eztabaida puripurian zegoen orduan, eta udal ikastolaren aldeko borroka, esanguratsua izateaz gain, arrastoa utzi zuen nigan. Gure etxean beti izan gara euskaltzaleak, beti izan dugu kulturarekiko miresmena, eta beti bidaiatu dugu asko. Pentsa, 18 urterekin, anaiari eta bioi, gurasoek Kubara brigadetara joateko aukera eskaini ziguten.

Horrek ere lagako zizun arrastoa...

Urtebete lehenago osaba-izebekin Nikaraguan izan nintzen, osaba bertakoa delako, eta bitxia badirudi ere, Kuban izugarri ikasi nuen Euskal Herriari buruz. 1992an joan ginen, "periodo especial" deitzen zuten tarte batean, Sobietar Batasun erori berriak sortutako ezegonkortasuna nagusi zenean. Sasoi latzak ziren Kubarentzat. Horrek ere izango du eraginik oroitzapenetan, baina ordukoa izan zen beste herrialdeetako euskaldunekin, pertsona heldu gisa, harremanetan jarri nintzen lehen aldia. Horri esker

Euskal Herriari buruzko irudi argiagoa ekarri nuen motxilan, euskal herritarren argazki zehatzagoa, gure gaitasun, bertute eta miseria guztiekin.

Motxila betetzen segitzeko, filosofian lizentziatu eta nazionalismoaren etikari buruzko tesiari ekin zenion.

Egoera desberdinetan aplikatu zitekeen eredu teoriko orokor bat planteatzen ahalegindu nintzen, ona eta txarraren arteko etikaren kontzeptua baztertu, eta etika pluralistaren alde eginez. Herri bakoitzean, garatu den kultura politikoaren araberrak balore sistemak osatzen dira. Zentzu horretan, nazio bat gurela defendatzen dugunean, kontua ez da gurea ez dela Espainia edo Frantzia bezalako nazio bat eta hortik aurrera nazio guztiak berdina direla. Balio sistema horrek tokian tokiko ezaugarri propioak dauzka. Ez da kasualitatea nazioartean nazionalismoarekiko dagoen miresmen eta interes akademikoa. Tesi asko egiten dira nazionalismoari buruz, ikuspuntu eta diziplina oso desberdinetatik. Euskaldunok oso modu pribatiboan ikusten dugu gaia, gurea balitz bezala, baina Unamunok esaten zuenaren kontrara, ez zara bidaiaria.

Nortasun agiria

1975ean sortu zen Iruñean. Filosofian lizentziatua, 2006an Montenegroko erreferenduma zela eta izan zuen kazetaritzarekin lehen harreman profesionala. *Gara* egunkariko iritzi saileko arduradun izan ostean, egunkariko zuzendaria da urte hastapenetik.

Eskuak dakar pentsamendua, pentsamenduak begirada, eta begiradak hitza.

tuz sendatzen. Bidaia-tuz, besteek beste nazionalismo klase bat daukatela konturatzen zara.

Zer toki behar luke nazionalismoak euskal identitatean?

Pluralismoaren kontzeptu hori sortu behar dugu. Hori hala, identitateen garrantzia justifikatzeko modu asko daude. Lehenik eta behin, unibertsaiki, jende guztiarentzat da garrantzitsua identitatearen gaia, kontra egiteko besterik ez bada ere. Niretzat, ez dago munduko hiritarrik, nahiz eta askok euren burua hala definitu. Identitate hori ere sortu egiten da, eraiki, errealitateetik urrun dagoen ikuspegi batetik abiatuz. Munduko hiritar horiek ohartu behar lukete lapsus logiko bat dagoela euren planteamenduan. Txinatar batean bazkaldu, japoniarrean afaldu, Estatu Batuetan ekoiztitzako serie bat ikusi eta tekno nordikoa entzun nahi badute, aurrera, baina gauza horiek guztiak nonbait ekoizten dira ikuspuntu abertzale batetik. Horregatik diot, identitatearen garrantzia justifikatzeko dauden modu guztietatik edan behar dugula gure identitatea justifikatzeko, eta batzuetan ikuspuntu esentzialistago bat izan dezakegula, eta hurrena instrumentalagoa. Arrazoi andana daukagu independentziaren edo euskal identitatearen alde egiteko, gure alternatibak, frantses edo espainolak izatea, defendagaitzak direlako egungo munduan. Ez gara erredukzionistak izan behar, eta identitate hori eraikitzeke dauden modu positibo posible guztiak integratzen asmatu behar dugu. Noiz arte eztabaidatu behar dugu gure artean euskaldunak garelako Nafarroako erreinua izan zelako, edo euskara dagoelako, edo independentismo instrumental bat daukagulako? Pluralismo hori errespetatu behar da, osagarria delako, eta bidea ikuspuntu zabalago, aurrera-tuago eta interesgarriago batetik urratu behar dugulako. Ez zait barne-lehia hori gustatzen, emaitzak emaitza, lehia horretan beti euskaldunak ateratzen garelako galtzaile.

Erreferendumeke ere asko dute lehia eta emaitzetatik, eta zu, 2006an, Montenegrokoan egon zinen.

Lehen oroitzapenak oso emozionalak dira, han bizitakoa ere oso emozionala izan zelako. Batetik, hura izan zen nire lehen harreman zuzen eta profesionala kazetaritzarekin, eta bestetik, esperientzia askatzailea gertatu zen hitzaren zentzu guztietan. Intelektualki, irakaskaspen handiak utzi zizkiguten. Independentismoak garapen handia izan zuen denbora laburrean, eta independentzia lortu arren, independentistak ez ziren garaile atera. Oraindik minoritarioa den posizio politiko askoz

aurreratuagoa eta ezkertiarra goa daukate egungo Montenegro independentean. Baina independentzia jarri zuten lehentasuntzat, eta garai hartako erregionalistekin akordio estrategiko bat lortu zuten aurrera egiteko. Beraien txikitasunean, bestalde, Javier Solanari pultsua irabazi zioten Serbiarekin batera akordio inklusiboetara helduz, Solanak Kosobo eta Montenegroren arteko elkar-truke moduko bat nahi zuenarik. Hori hala, garbi eduki behar da ez dagoela eredu askatzaile-rik ehuneko ehunetan inportatu daitekeenik, baina elementu batzuk zure dinamika eta kultura politikoan txertatu ditzakezu. Esaterako, sezesio prozesuak hasten direnean, nazioarteko komunitateak egoera deserosoa bizi du. Gehiengo batek eskatzen duen momentutik derrigortuta dago atea irekitzera, baina ezin du atea gehiegi zabaltu. Iruditzen zaiztegu gu ere hor gaudela, ate horren muga, gure momentuaren zain, zirrikitua ikusi orduko sukalderraino sartzeko prest. Hori bai, ezin dugu ahanzi garaipen horiek ere mugak dauzkatala, eta ordurako, lan handia egin beharko dela hainbat alorretan.

Gara ari da lanean. Orain bi urtetik honako zuen apustu editorialak zerikusi zuzena du egungo eszenatokiarekin.

Ezer garbi ez zegoenean finkatu genuen ildo editoriala, eta horrek gure lanaren ardatzetako bat den sinesgarritasuna ematen digu. Guk, eszenatoki hau ekarri duen eztabaida piztu zenean, garbi genuen gertatzen ari denaren alde egin behar genuela, sinesten genuelako eszenatoki hau positiboa zela gure irakurleentzat, gure oinarri sozialarentzat, sortu gintuen komunitatearentzat, baina baita euskal herritar guztientzat ere. Hori gutxi ez eta konbentzitu-geunden, herri bezala, irabazteko gehiengo geneukala koiuntura honetan. Aurreko proze-

“Garbi genuen gertatzen ari denaren alde egin behar genuela, sinesten genuelako eszenatoki hau positiboa zela gure irakurleentzat, baina baita euskal herritar guztientzat ere”

suak herri honen indarguneak bistan utzi zituen, eta kazetaritzatik horien alde egitea zegokigun. Guk kazetaritza eredu bat defendatzen dugu, eta bai, kazetaritza guztia politikoa da. Horrekin batera, argi daukagu gure eredu independentea dela, gure editoriala politikoa izanagatik ez dela partidarioa. Horrek eman zigun posizionatzeko askatasuna.

Horrez gain, aparteko garrantzia ematen diogu sortu gintuen komunitateari. Oso modan dago enpresa batetik abiatuta komunitateak sortzea. Sobreko saldak kontsumitzen dituztenen komunitate, alkoholik gabeko garagardoa edaten dutenen komunitatea... Enpresa munduan bideragarritasuna bermatzeko modua hori dela uste

da, egun. Gure kasuan, aitzitik, badaukagu komunitate hori, komunitate hori da gu sortu gintuena, baina ez gintuen sortu bere burua ezagutzera emateko, inpaktu sozial bat edukitzeko baizik. Misio horretan, ezinbestekoa da herri bezala aurrera egitea, herritarrentzat egoera hobe bat lantzea, eta horregatik ere egin genuen eszenatoki honen aldeko apustua.

Apustuak apustu, aldaketa aro orotan rol pedagogiko handia omen daukate hedabideek.

Komunikabideek pedagogia politikoa egiteko muga bat daukate: politikarien lana. Politikariek egiten dutena ez bada batere pedagogikoa, nekez egin dezakete komunikabideek lan hori. Alderdiak bestela uste duten arren, hedabideek ezin dute beraiek konpontzen ez dutena konpondu. Nire iritziz, egunkariak asko irabazten dute kazetaritza egiten dutenean, eta izugarri galtzen dute historia, pedagogia edo soziologia egiten hasten direnean. Gai horiek ikuspegi periodistikotik tratatu daitezke, baina muga gainditzen duzunean, zure lanak zentzua galtzen du, kalterako bihurtzeraino. Zergatik den kalterako? Nekez egin dezakezulako peda-

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZKAIA

gogia lana zure interesak hain agerikoak badira. Nolanahi ere, iruditzen zait oraindik ere komunikabideek badaukatela indar pedagogiko bat, baina ez horrenbeste arlo politikoari lotua, gizarte bizitza eta botere harremanen ingurukoa baizik. Zentzu horretan, pedagogia lanak lehia politiko hutsa gainditu behar du, eta dimentsio politikoak daukaten baloreetan oinarritu.

Hori posible da hedabideei informazioa ez den guztia axola zaiela dirudien garaitan?

Krisi orokorraz gain, prentsak badu krisi partikular bat. Alde batetik, negozio eredia bertan behera geratu da, eta bestetik, gure lanari balioa kendu diogu. Alegia, euro baten truke jasotzen baduzu 80 orriko egunkari bat, DVD bat, Realeko zapatilak, Athletic-eko forrua, pijama bat, Arzak-en labana, *tupperware* bat eta TDT sintonizadore baterako kupoiak, zer balio du kazetaritzak? Zer balio du gure lanak? Horrekin batera, erronka teknologiko eta kulturalari ez diogu aurre hartu. Uste dut jendeak aldaketa murriztu egiten duela garapen eta berrikuntza teknologikora, baina aldaketa sakonena gure bizimoduetan dago, gure informazioarekiko harremanean. Hala ere, Euskal Herrian, politikarekin bezala, kazetaritzarekin konpromiso garrantzitsu bat dago, eta beste herrialde batzuekin alderatuta, egoera hobean gaude. Horrek esan nahi du kazetaritzak eta politikak bat egiten duten erpin horretan oso gauza interesgarriak daudela egiteko, eta neutralak izan gabe lehia partidariotik askatuz, gure balio nagusia berreskuratu dezakegula. Ildo editorial esplizituarekin eraikitzen da sinesgarritasuna.

Orain esplizitua dena zera da: lurralde batzuetan, *Gara* boterearen egunkaria izango dela.

Ingeleseko *"fight the power"* eta *"take the power back"*-ek laburbiltzen dituzten bi modu daude boterearekiko harremana ulertzeko. Injustua denean boterea borrokatu egin behar da, baina horrek ez du esan nahi boterearen aurkako posizio metafisiko eta antipolitiko bat mantendu behar dugunik. Nik boterearen aurkako diskurtsoa baino

OFF THE RECORD

Tertuliak

Kuartelek hegan eta hilotzek garrasi egiten zuten garai ez hain urrunetan gogoratzen dut Iñaki irratiko tertulia politikotik. Kanpoan, arerioak egindako legeekin, eta etxe-aldeko arbitroekin jokatu arren, beti ematen zuen berea. Aldekoak zein kontrakoak, denak konbentzitzeko arrazoitzen zuen, konbentzituak konbentzitzen ohituegiak dauden politikariak ipurdi-bistan utziz. Pozik entzungo nituzke orduko tertuliak, egoera zenbat, eta diskurtso batzuk zer gutxi aldatu diren frogatzeko.

nahiago dut boterea berreskuratzearen aldekoa, ikuspuntu ezkeriar eta internazionalistatik helburua boterea lortzea delako. Boterea lortzen dugunean, kudeatuko ditugu kontraesanak, gizarte hobea eratzea baita xedea, eta ez kontraesanik ez izatea. Hori hala, egia da kazetaritzak boterearen kontrola daramala bere kode genetikoan, baina kontrol horrek ez du zertan antisistema izan. Oso herri paradoxikoan bizi gara, eta gehiengo abertzale eta aurrerakoa dagoen tokietan ere, oso erraz gerta liteke grebara ateratzen pertsona batek irakurtzea, gehiengoak irakurtzen duen egunkarian, ez zela inor grebara ateratzen. Paradoxa horren aurrean gaude, eta horri aurre egiteko modu bakarra boterea berreskuratzea da, botere hori badaukagulako, eta botere horrek instituzioetan ere isla izan behar duelako.

Boterea berreskuratzeko sasoiotan, egon liteke irabazteratza jokatu beharrean ez galtzera jokatzeko tentazioa?

Gauzak egiteko beste modu bat behar dugu, ekarri behar dugun Euskal Herria desberdina delako. Asko daukagu ikasteko bizi izan dugun tragedia honetatik, eta gauzak bestela egite horretan ez dezagun

ahaztu tragikotasunaren elementuak oraindik bizirik daudela. Presoen gaia hor dago, biktimak daude, tortura kasuak, atxilotetak... Oraindik gauzak okertzeko arrisku handia dago. Hala ere, nahi dugun herria irudikatzen hasi behar dugu, herritartasunaren kontzeptua nolakoa izango den, zer harreman edukiko dugun atzerriko datozenekin, gizarte mailako erlazioak nola saretuko ditugun, ekonomikoki nola garatuko garen, naturarekin zer harreman izango dugun... Elementu horiek agenda politikoan sartu eta denon artean adostasun batera heltzen baldin bagara, herri honek potentzial izugarria dauka eskaintza oso positiboa gauzatzeko, bai bertan bizi garenontzat, baita besteontzat ere. Ezin dugu galdu/irabazi eskemaren arabera jokatu, denok baitauek asko irabazteko, eta hala, Bilduk erakutsi beharko du eszenatoki hau positiboa dela guztiontzat. ■